

Tillsynsarbetet i Stockholms olika natur- och kulturresevat 2007

Miljöförvaltningen utövar tillsyn i stadens samtliga åtta kommunalt skyddade naturområden. Reservaten innehåller även tre s k Natura 2000-områden som utpekats enligt EU:s habitatdirektiv. Nedan följer en redogörelse för tillsynsarbetet i varje reservat under 2007 samt en bedömning av tillståndet för de enskilda reservaten.

Objekt	Laga kraft år	Yta i hektar	Natura 2000-område, utpekats pga:
Judarskogens naturreservat	1995	95	Fuktlövskog + större vattensalamander
Kyrksjölötens naturreservat	1997	50	Fuktlövskog + större vattensalamander
Hansta naturreservat	1998	280	Ek-hassellundar
Grimsta naturreservat	2004	320	
Flatens naturreservat	2006	760	
Igelbäckens kulturresevat	2006	411	
Sätraskogens naturreservat	2006	256	
Naturreservatet Nackareservatet	2006	99	
Summa		2 271	

Naturreseptatet Nackareservatet Stockholms stad

Skogslandskapet i inre delen av Tyrestakilen utgörs idag av Nackareservatet i Stockholms stad, som vann laga kraft i juli 2006. Förvaltare är stadsdelsförvaltningarna (SDF) i Skarpnäck och Södermalm. Reservatet nyttjas för många friluftaktiviteter som närrecreation, vandring, orientering, skidåkning, skridskoåkning, fiske, cykling, svamp- och bärplockning. Två miljoner människor besöker Nackareservatet årligen, enligt studie från Länsstyrelsen 2001. Lilla Sickla vid Sicklasjön är ett av Nackareservatets värdefullaste områden, både när det gäller natur och kultur. Gårdsmiljön har anor från 1500-talet och kring gården finns fuktlövskog, barrblandskog och fina ek- och hasselmiljöer. Ett stort engagemang finns hos allmänheten i att bevara och utveckla Lilla Sickla.

Inne i Hammarby sjöstads bostadsområde ligger en enklav av reservatet – Sickla ekpark. Ekbacken är mycket uppskattad av invånarna som närnatur och den används dagligen som lekområde av förskolebarn. Ekbacken har en historia som ekhage och träden är idag flera hundra år. 2006 gjorde Miljöförvaltningen en insektsinventering som visar att ett flertal arter av skyddsvärda insekter trivs i ekarna. Den akut hotade skalbaggen bredbandad ekbarkbock påträffades, vilket är en sensationell upptäckt. Tillsammans med norra Djurgården är det den enda kvarvarande lokalen i norra Europa. På senare år har parken gallrats och ekträden står nu mer öppet.

Statusbedömning Nackareservatet

Reservatet bedöms ha en gynnsam status för områdets syften, d v s för såväl rekreation och biologisk mångfald som naturpedagogik. Nackareservatet i Stockholms läge i Tyrestakilen är avgörande för att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus, på så vis att värdena inom reservatet påverkas i stort av hur värdena sköts i resterade delen av Nackareservatet.

Området har, som ovan nämnts, stora värden kopplade till ekmiljöer. Tack vare närheten mellan ekarna på Djurgården och i Lilla Sickla bedöms möjligheten vara god för att eklevende insekter på landskapsnivå ska kunna upprätthålla en gynnsam bevarandestatus.

Tillsynskampanjen

I kampanjen för Nackareservatet har ingått 12 verksamhetsutövare och andra brukare. Informationsträffar och telefonsamtal har skett med flera av dessa, bl a stigcyklisterna, boende vid Lilla Sickla, intresseföreningar och orienteringsklubbar vilket har bidragit till uppbyggnad av ett kontaktnät i området. Karteringen av känsliga markområden har utförts och delgivits orienteringsklubbar med flera och finns att tillgå som informationsmaterial. Den samlade bedömningen av problembilden i området utifrån karteringsarbetet är att den negativa påverkan är förhållandevis liten. Det utvidgade kontaktnätet kan bidra till att områdets bevarandevärden utvecklas genom t ex brukaravtal om skötsel. Nybyggnation sker i närområdet och i framtiden förväntas en ökad besöksfrekvens. Detta kan öka risken för markslitage och förväntningar på skötseln. Inom tillsynskampanjen har kontakter tagits för att på olika sätt minska markslitage, framför allt i känsliga markområden. Behovet av tillsyn över slitage, nedskräpning och bevarandevärden är prioriterat i det fortsatta tillsynsarbetet, både i form av rådgivning och inspektion.

Övrig tillsynsrådgivning i Nackareservatet

Miljöförvaltningen träffade SDF:s drift- och skötselansvariga vid ett flertal tillfällen under 2007 för att återkoppla efter inspektion och ge råd i samband med SDF:s framtida insatser i reservatet. Skötselrådgivning har skett i samarbete med Stadsmuseét och ideella föreningar.

I reservatsbeslutets syfte står att gården vid Lilla Sickla ska göras mer allmänt tillgänglig och att rekreativvärdena i dess omgivning ska utvecklas. Under 2007 har möten hållits med Fastighetskontoret angående tillgängligheten till de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och Exploateringskontoret angående tomtmarken. I skötselplanen anges att gångvägen vid Sicklasjön ska rustas upp och motionsspår ska etableras. Under 2007 har Miljöförvaltningen bidragit med råd om naturhänsyn vid Idrottsförvaltningens planering av nya motionsspår samt gång- och cykelväg. Förvaltningen har även haft samordningsmöten med Trafikkontoret när det gäller framförande av cykel i området och eventuellt behov av skyltning.

Efterlevnaden av bestämmelser i Nackareservatet

Ett par enskilda inspektionsrundor har gjorts i norra och södra delen av reservatet samt ett flertal tillsynsmöten i fält tillsammans med förvaltaren, se ovan. Enskilda tillsynsärenden har bl a gällt illegala cykelhinderbanor i skogen, upplag och illegala eldstäder. Tillståndsremisser har bl a rört ledningsdragning.

Aktiviteter i Nackareservatet

Föreningen Lilla Sickla vänner och andra intresseorganisationer har haft aktiviteter i området, bl a har Lilla Sickla vänner röjt sly vid Engelska parken.

Judarskogens och Kyrksjölötens naturreservat

Judarskogen och Kyrksjölöten är två små och mycket välbesökta naturreservat. Särskilt skol- och förkolegrupper nyttjar reservaten, som har stor betydelse både för invånarna i Bromma och i hela västra Stockholm. Närheten till tunnelbanan gör området lätt att nå och naturreservaten är tillräckligt stora och varierade för att motivera en långväga utflykt. Dagsgrupper från Kungsholmen, Alvik och Bromma nyttjar Judareservatet så ofta som en gång i veckan i sin verksamhet. Kyrksjölötens naturreservat utgör också ett viktigt närnaturområde. Skolan Nya Elementar använder regelbundet reservatet i undervisningen. En särskild ”Ur och Skur-klass” finns, som bedriver stor del av sin verksamhet i reservatet.

Bedömning av status i Judarskogen och Kyrksjölöten

Bevarandestatusen i båda reservaten bedöms sammantaget vara fortsatt gynnsam för naturvetenskapliga och sociala värden. Reservaten fungerar mycket bra för friluftsliv och naturundervisning.

Under 2007 har nya attraktioner tillkommit i form av tre groddammar som staden anlagt; två i Judarskogen och en i Kyrksjölöten. Dammarna har genast blivit populära utflyktsmål för skol- och dagisbarn och de har även uppmärksammats i massmedia. Dammarna är till för att gynna groddjur i området vars populationer har minskat oroväckande på senare år. Stora delar av båda reservaten är utpekade som Natura 2000-områden enligt EU:s Habitatdirektiv, vilket innebär ett internationellt åtagande att gynna arten större vattensalamander och habitatet fuktlövskog. Under året har flera andra groddjur påträffats i de nya dammarna, men det återstår ännu att se om den känsliga större vattensalamandern kan fås att leka där. Statusen för större vattensalamander får ännu betraktas som ej gynnsam.

Statusen för fuktlövskog, ädellövskog, solitära ekar och brynmiljöer med ek bedöms som fortsatt gynnsam. I Kyrksjölöten har man friställt ekar i bl a igenvuxna brynmiljöer med gott resultat. I fuktlövskogen har naturvårdsgallringar utförts där bl a smågran plockats bort.

Miljöförvaltningen har under året inventerat gräsmarksfloran på en stor ängsmark i nordvästra delen av Judarskogen. Vid inventeringen framkom att ängsskötseln bör förbättras så att den bättre gynnar mångfalden av växter och fjärilar genom att bl a senarelägga slåttern i vissa delområden och använda lättare maskiner.

Tillsynskampanjen

Behovet av informationsinsatser i dessa reservat har varit litet, eftersom problem och påverkan funnits vara små och Bromma SDF i sitt Agenda 21-arbete informerat olika brukare och aktörer om naturreservatet. Naturreservaten är två av Stockholms äldsta reservat och allmänhet och staden har förhållandevis god kännedom om bestämmelserna. Problemen med illegal eldning, nedskräpning i vassen kring Kyrksjölöten och spontankomposter är viktiga frågor för stadsdelsförvaltningen att bevaka och åtgärda. Problemet med lösa hundar i Judarskogen kan minska om skyltar sätts upp där kopplingstvänet framgår utöver det som står på reservatsskylten.

Miljöförvaltningen har kartlagt vilka verksamhetsutövare som använder reservaten samt påverkan och problemområden. Hundstallet utanför Judarskogen och koloniområdet i Kyrksjölöten hör till de verksamhetsutövare som befunnits vara väl informerade om vad som gäller för reservaten. Reservaten besöks ofta av skol- och dagisgrupper och t ex Nya Elementars Ur- och skurklass nyttjar området mycket i undervisningen. Förvaltningen har även karterat känsliga områden i reservaten med avseende på natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Övrig tillsynsrådgivning

Båda reservaten har inspekterats ett antal gånger under 2007. Flera besök har skett i sällskap med förvaltaren Bromma SDF och Stockholm Entreprenad, då vi tillsammans gått igenom åtgärdsbehov och prioriteringar.

Miljöförvaltningen har också medverkat med rådgivning i det fortsatta arbetet med groddammarna, vilket drivits av Bromma SDF och Idrottsförvaltningen.

De viktigaste åtgärderna som diskuterats och som förvaltaren även utfört under 2007 har för Kyrksjölöten varit skötsel av ängsmark norr om Nya Elementar, friställning av ekbestånd och bredkroniga ekar på olika platser samt försiktig naturvårdsgallring i fuktlövskogen, där man bl a ökat ljusinsläppet på en yta för att gynna groddjuren.

För Judarskogen har gräsmark väster om statarlängan börjat slås, ett nytt träd har planterats i lindallén och justeringar av slåttern på Judarängen har genomförts efter förvaltningens nya florainventering. SDF har också friställt ekar vid Baptistängen söder om sjön Judarn.

Efterlevnad av bestämmelser i Judarskogen och Kyrksjölöten

I Kyrksjölöten har trädgårdsavfall otillåtet dumpats i den nygallrade ekkullen mot Runsevägen - Beckombergavägen. Dumpningen har dock minskat sedan SDF på Miljöförvaltningens inrådan satt upp informationsskyltar.

Viss skadegörelse och nedskräpning har skett vid Kyrksjöns två bryggor vilken dock har åtgärdats av Bromma SDF.

Problem har rapporterats med rishögen för den årliga valborgsmässoelden, som bl a innehållit materiel som inte får eldas. Miljöförvaltningen har påtalat problemen för Trafikkontoret, som kommer att kunna lägga in upplysningar i villkoren för upplåtelseavtalet samt för Bromma SDF som tidigare haft hand om upplåtelsen.

Tidigare har tillstånd getts för att under fem år kemiskt bekämpa jättebjörnloka, som orsakar svåra hudirritationer och konkurrerar ut annan växtlighet i reservatet. Ansvar har 2007 övergått från SDF till Trafikkontoret, som också fått tillstånd i stadens övriga reservat. Åtgärderna i Judarskogen har inletts men förvaltningen bedömer att beståndet ännu inte minskat.

Exempel på klagomål som inkommit är boende vid Kyrksjölöten som oroar sig för att många grodor blir överkörda i närområdet. Förvaltningen har lagt ut särskild information om grodor på hemsidan. En annan boende rapporterade om kraftig utpumpning av vatten från ett villaområde in i Kyrksjöreservatet, men detta kunde inte bekräftas vid fältbesök.

Aktiviteter i Judarskogen och Kyrksjölöten

Den 7 juni invigdes den nya salamanderdammen i Judarskogen med medverkan av bl a miljöborgarrådet Ulla Hamilton, Martina Kiibus från Bromma SDF, Sverker Lovén från Idrottsförvaltningen, Stefan Lundberg från Naturhistoriska riksmuseet och barn från Nya Elementars Ur- och skurklasser. Evenemanget var välbesökt och fick även uppmärksamhet i massmedia.

Flatens naturreservat

Flatens naturreservat, stadens största friluftsområde, är välbesökt både av närboende och mer långväga besökare. Inom området finns, utöver stora ytor med olika typer av skog, också populära målpunkter såsom Flatenbadet, flera koloniområden och lokaler för föreningsverksamhet, vilka bidrar till en hög nyttjandegrad. Många skolor i närheten använder området i undervisningen.

Bedömning av status i Flatenreservatet

Den sammanvägda bedömningen är att statusen är gynnsam för såväl naturvetenskapliga som sociala/rekreativa värden. Reservatet fungerar väl för friluftslivet och som närreklamationsområde. De problem med nedskräpning, bilvrak mm i området, speciellt utanför campingområdets upplåtna områden (socialtjänsten), som Miljöförvaltningen noterade i förra årets tillsynsrapport, har minskat under 2007.

Under 2007 har en duvhöksinventering utförts bl a i Flaten vilket indikerar att området är gynnsamt för rovfåglar knutna till barrskogsområden med grova träd. En vattenväxtinventering har gjorts i Flatensjön under 2007. Resultaten från denna inventering och Stockholm Vattens inventering visar att förändringen i sjöns status vad avser näringsämnen och siktdjup är positiv för kortskottsväxterna, som gynnas av en lägre halt näringsämnen. Klart är att vassarna fortfarande hotar livsmiljön för vekt braxengräs, nålsäv, notblomster m fl kortskottsväxter på lokalen. Det är viktigt att slå vassen för att gynna dessa växter.

Reservatet har under perioden skötts i enlighet med syftet. Staden har fortsatt att slå gräsmarkerna för att skapa attraktiva kulturmarker och öka den biologiska mångfalden. Likaså har Söderorts Naturskyddsförening fortsatt med ängsskötsel på Ekudden. Betet från Skrubba gård har nu helt upphört i reservatet vilket är ogynnsamt för delar av dessa marker, både för biologisk mångfald och rekreativvärden. Staden har gått in med gräsmarksskötsel i så stor utsträckning som möjligt. Rådgivning angående möjligt hästbete kan skapa möjligheter i framtiden.

Tillsynskampanjen

I Flatenkampanjen har ingått 25 verksamhetsutövare och brukare som har fått del av informationsmaterialet. Möten i fält har skett med flera av dessa, bl a Flaten Camping och Socialtjänstförvaltningen, orienteringsklubbar, enstaka koloniföreningar och en boende i närheten av reservatet, vilket har lett till ökat informationsutbyte och uppbyggnad av ett kontaktnät i området. Kartering av känsliga markområden har utförts och delgivits t ex orienteringsklubbar och finns att tillgå som informationsmaterial. En samlad bedömning av problembilden utifrån karteringsarbetet är att det fortsatta tillsynsarbetet bör prioritera att komma till rätta med nedskräpning och terrängkörning. Genom kampanjen har kontakter med Socialtjänstförvaltningen nu upprättats för frågor om t ex nedskräpning kring campingverksamheten. Problemen har också minskat under 2007. Vidare har kampanjen bl a lett till fortsatta planerade möten med rådgivning och informationsutbyte om markskador och eventuellt framtida bete av kulturmarker i området.

Övrig tillsynsrådgivning

Rådgivande tillsynsbesök har även skett under 2007 tillsammans med drift- och skötselansvarig från Skarpnäcks SDF, samt med utförare inom Fornminnesgruppen vid tre tillfällen. Miljöförvaltningen har bland annat bistått med råd och förslag till förbättringar angående t ex gräsmarksskötseln i området. Rådgivning mot andra VU har även skett nära det gäller t ex slyröjning och gräsmarksskötsel vid Ekens och Skrubba koloniområde.

Efterlevnad av bestämmelser

Under 2007 konstaterades några fall av nedskräpning och terrängkörning vid tillsynsbesöken. Diskussion om hur man ska komma tillrätta med terrängkörningen ska föras gemensamt med andra förvaltningar i staden. Under året har nedskräpningen minskat vid Flatens camping.

Miljöförvaltningen har bistått med synpunkter vid tillståndsansökan för dagvattenanläggningar utmed Flatendiket (Stockholm Vatten AB), trädfällning i anslutning till koloniområde samt angående Flatens Camping. Möte om skyltning för cyklister har hållits med Trafikkontoret.

Aktiviteter i Flatenreservatet

Naturguidningar har skett i Naturskyddsföreningens regi.

Sätraskogens naturreservat

Det nybildade Sätraskogens naturreservat är sedan länge omtyckt som både ströv- och närrekreationsområde. I en enkätundersökning (Gatu- och fastighetskontoret 1996) bland boende i sydvästra Stockholm uppgav 81 % av de vuxna att de besökt området under de senaste 12 månaderna och 60 % att de använder området flera gånger i månaden.

Tillgängligheten är god och fina gångstråk som t ex promenadvägen utmed Mälarstranden bidrar till hög nyttjandegrad. Målpunkter såsom de båda baden och campingplatsen lockar även mer långväga besökare till området. Dagisgrupper från hela Skärholmen nyttjar området i sin verksamhet. Skärholmens SDF driver sedan några år en mycket uppskattad fältskola för skolelever där undervisning sker praktiskt ute i naturen.

Statusbedömning i Sätmaskogen

Bedömningen utifrån uppsatta mål och syften för Sätmaskogens naturreservat är att statusen fortfarande är gynnsam för både naturvetenskapliga och sociala värden. Nyttjandegraden och funktionen för friluftsliv och naturundervisning överensstämmer med syftet. Skötselnivån har däremot sjunkit i området p g a minskade resurser på Skärholmens SDF för skötselåtgärder, vilket på sikt kan leda till ogynnsam status vad gäller värden kopplade till Sätmaskogens kulturlandskap. Inom förvaltningen finns dock kompetens för att sköta reservatet ändamålsenligt. Likaså har det privata initiativet till fårskötsel i området upphört, vilket bidrar till ogynnsamma förhållanden. Den uppföljande inventering av gräsmarkerna som gjordes 2006 visade att antalet skötselgynnade arter hade ökat (ÖGA 2006) i jämförelse med tidigare inventeringar, och de öppna markerna har blivit mer attraktiva för besökarna. För att statusen ska fortsätta vara gynnsam när det gäller människors tillgänglighet och trivsel, med ett rikt djur- och växtliv, är det nödvändigt att skötselinsatserna återinförs.

Fältskolans har fortsatt sin verksamhet under 2007, vilket är viktig för att uppnå den pedagogiska delen av syftet. Uppföljning av värden knutna till de öppna dammarna i reservatet har gjorts översiktligt både av Fältskolan och av Miljöförvaltningen. Dammarna hyser goda förutsättningar för groddjur och andra våtmarksanknutna arter som t ex trolsländor, vilka punktinventerats av Miljöförvaltningen under 2007.

Tillsynskampanjen

I Sätmaskogens kampanj har ingått 23 verksamhetsutövare och brukare som har fått del av informationsmaterialet. Möten i fält har skett med några av dessa, bl a egna-regiverksamheten och orienteringsklubbar, medan andra brukare har nåtts via telefonsamtal, vilket har lett till ett utökat kontaktnät. Karteringen av känsliga markområden har utförts och delgivits t ex orienteringsklubbar och finns att tillgå som informationsmaterial. Även skolor och förskolor har ingått i kampanjen. Den samlade bedömningen av problembilden i området utifrån karteringsarbetet är att nedskräpning på vissa platser samt lösspringande hundar bör prioriteras i det fortsatta tillsynsarbetet. Miljöförvaltningen kommer att ha löpande kontakt med förvaltaren vad gäller dessa frågor. Vidare har kampanjen bl a lett till fortsatta planerade möten för rådgivning och informationsutbyte med bl a orienteringsklubbarna. .

Övrig tillsynsrådgivning

Tillsynsmöten med drift- och skötselansvariga vid Skärholmens SDF samt med Fältskolan har genomförts vid fyra tillfällen under 2007. Miljöförvaltningen har också varit ute i fält med skötselansvariga för rådgivning och stöd vid naturvårdsinsatser vad gäller t ex skötsel av dammar i området, ekmiljöer och gräsmarker.

Efterlevnad av bestämmelser

Efterlevnaden av bestämmelserna är överlag god i Sätmaskogen, undantaget vissa områden där nedskräpning, klotter, lösspringande hundar är ett problem. Tillsynsbesök i fält har skett under sommaren och hösten 2007 bland annat om olaga röjningar, vilket också visat på behov av att sprida information om reservatsreglerna Miljöförvaltningen har som tillsynsansvarig även under 2007 deltagit i planmöten i samband med projektering av ny ridanläggning i Sätmaskogen.

Aktiviteter i Sätmaskogen

Naturguidningar i området har skett både inom stadsdelens och i Naturskyddsföreningens regi.

Hansta naturreservat

Hansta hör till Järvafältet och ingår därmed i ett av Stockholmstraktens största strövområden. Reservatet har stora skogsarealer som direkt ansluter till naturreservat i Järfälla och Sollentuna samt Igelbäckens kulturresevat i Stockholm. Området hyser både gamla ädellövträd, ung fuktlövskog och naturskogsliknande barrskog. Särskilt värdefulla är ek- och hassellundarna, som utgör Natura 2000-område under beteckningen ”Näringsrik ek- eller ek/avenbokskog” och skyddas av EU:s habitatdirektiv. Det ålderdomliga jordbrukslandskapet är i det närmaste intakt med ett stort antal fornlämningar från bronsåldern och framåt.

Hansta nås lättast från bostadsområdena i Norra och Södra Järva och även från grannkommunernas angränsande friluftsområden. Orienterare och vandrare använder ofta reservatet, som genomkorsas av många stigar och leder. De ”vilda” skogsmiljöerna lockar även långväga besökare till området, inte minst pga den rikliga tillgången på svamp. Ett antal skolor och förskolor från bostadsområdena i Akalla, Husby och Kista nyttjar området i sin verksamhet. Två vandringsleder genom skogen har märkts ut av Friluftsfrämjandet i samarbete med Kista SDF och flera ridstall finns kring Hägerstalund.

Statusbedömning i Hansta

Miljöförvaltningen bedömer att statusen för naturvetenskapliga och sociala värden är fortsatt gynnsam i Hanstareservatets inre delar.

Under året har ett antal jätteekar friställts i förvaltaren Exploateringskontorets regi, vilket ytterligare förbättrat statusen. Ekarna har nu fått ökat ljusinsläpp, vilket ger förutsättningar att förlänga de annars döende trädens livslängd och gynna den skyddsvärda insektsfaunan och lavfloran som är knuten till ekarna. Natura 2000-området har av Länsstyrelsen bedömts ha gynnsam bevarandestatus, vilket förvaltningen instämmer i. Skogsbrynen ner mot Häradsvägen och grusvägen bort mot Älgkärrstippen utvecklas också i gynnsam riktning efter de röjningar och gallringar av sly och ungräd som inleddes 2006 och fortsatt under 2007.

Däremot är statusen i entréområdet vid Hägerstalund ännu inte gynnsam; en rejäl satsning behövs för att restaurera de skräpiga och nergångna miljöerna. Glädjande är Exploateringskontoret nu inlett ett arbete där man tillsammans med övriga berörda kontor inom staden planerar att rusta upp hela Stockholms del av Hägerstalundsområdet. Programmet kommer förhoppningsvis att kunna genomföras praktiskt under 2009.

Den problematiska frågan med motocrossbanan i entréområdet kan komma att delvis få en lösning under 2008. Hösten 2007 beslutade kommunfullmäktige ändra naturreservatets bestämmelser så att Järva Motorklubb kan ges dispens från vissa föreskrifter under en begränsad tid, samtidigt som verksamheten styrs upp från olika berörda nämnder med skyddsåtgärder, markupplåtelseavtal och tillsyn. Meningen är fortfarande att motocrossbanan ska omlokaliseras på sikt. Fullmäktiges beslut har dock överklagats till Länsstyrelsen, vilket för bromsat processen och även påverkar möjligheterna att genomföra planerna på upprustning.

Informationen inne i själva skogen är numera god, efter de informationssatsningar med skyltar, naturstig och vandringsleder som gjordes 2006 av Friluftsfrämjandet och Kista SDF. Fortfarande saknas dock en bra skyltning med vägvisare till det skyddade området samt anläggningar för friluftsliv i form av grillplatser och ridstigar.

Tillsynskampanjen

Miljöförvaltningen har kartlagt vilka verksamhetsutövare som använder reservatet samt påverkan och problemområden. De senare är främst lokaliserade till entréområdet, där

markslitage, buskörning med motorcyklar, nedskräpning, söndergnagda träd och ett allmänt nergånget intryck sedan en längre tid hör till de största problemen. I det nystartade samarbetet kring upprustning av Hägerstalund ingår att få bukt med de olika problemen ovan genom en bättre styrning av användningen av mark och byggnader. I planerna ingår även att förbättra tillgängligheten för allmänheten samt ge området ett estetiskt mer tilltalande utseende. Att anlägga groddammar för att gynna den skyddsvärda större vattensalamandern, vars leklokal idag har ett utsatt läge i motocrossbanans dike, diskuteras också.

Förvaltningen har karterat känsliga områden i reservatet med avseende på natur-, kultur- och rekreationsvärden. Hansta hyser olika naturmiljöer som är viktiga för olika typer av sällsynta och skyddsvärda arter och samtidigt innehåller fornlämningar. Exempelvis finns i Natura 2000-området den starkt hotade svampen taggig hjorttryffel som behöver ett ostört markskikt, samtidigt som många jätteekar med tillhörande flora och fauna är i akut behov av röjningsåtgärder om de inte ska dö. För att åstadkomma en optimal skötsel som beaktar både tryffelsvampar, de gamla ekarna och kulturhistoriska värden ordnade Miljöförvaltningen ett gemensamt fältbesök med Exploateringskontoret, Stadsmuseet, Länsstyrelsens naturvårdare och en insektexpert där behoven av enskilda skötselinsatser noggrant gick igenom.

Övrig tillsynsrådgivning

Reservatet har inspekterats ett antal gånger under 2007, varav flera besök skett i sällskap med förvaltaren och andra interna och externa aktörer. Möten om motocrossbanan samt Hägerstalund har varit intensiva....

Efterlevnad av bestämmelser i Hansta naturreservat

Entréområdet är ännu drabbat av nedskräpning och slitage på både mark och träd pga. alltför intensivt betestryck av hästar.

Det otillåtna upplaget av schaktmassor nära motocrossbanan har legat kvar under året, men Stadsbyggnadsnämnden har beviljat Järva Motorklubb tillstånd från reservatsföreskrifterna att breda ut materialet på banan. Klubben har även åtagit sig att frakta bort skrot – bl a en mängd gamla lyktstolpar - som legat i samma område under flera år.

Då motocrossverksamheten ännu är förbjuden av Miljö- och hälsoskyddsnämnden har Exploateringskontoret, på Miljöförvaltningens uppmaning, skyltat om förbud mot motocrosskörning på banan. Trots detta har en del klagomål dock inkommit om buskörning.

Igelbäckens kulturresevat

Igelbäckens dalgång på Järvafältet är idag nästan helt lagskyddat av kommunerna som delar området. I Stockholms del har man valt att bilda ett kulturresevat, vilket innebär att de höga kulturhistoriska värdena lyfts fram speciellt, men i övrigt gäller samma regler enligt miljöbalken som för naturresevat. Reservatet, som ligger mellan de tätbebyggda bostadsområdena Kista, Rinkeby, Tensta, Husby, Hjulsta och Akalla, erbjuder sociala mötesplatser i en lugn miljö. Fältet används av ett stort antal människor, främst närboende, skolor och daghem, som strövområde och för många olika aktiviteter. Det bevarade kulturlandskapet ger besökaren en känsla av att vara ute på landsbygden; betande djur och ett levande jordbruk uppskattas av många.

Reservatet har många välanvända stigar och gång/cykelstråk och de gamla gårdarna har ett rikt utbud av aktiviteter, inte minst för barn. Igelbäcken och koloniområdena är andra populära utflyktsmål. De öppna ytorna används för bollspel, rörelselekar och annan ytkrävande rekreation. Fältskolan vid Eggeby gård har naturpedagogisk verksamhet för barn

och ungdomar. Granholmstoppen är en fin utsiktsplats som också har discgolfanläggning med servering. Vid Akalla by finns bangolf och väster om Akallavägen en driving range för golfare. Generellt är tillgängligheten till området mycket god med sex T-banestationer inom promenadavstånd från fältet.

Statusbedömning för Igelbäckens kulturresevat

Reservatets status för kulturhistoriska, naturvetenskapliga och sociala värden bedöms över lag vara gynnsam och trenden är under förbättring.

Orienterbarheten för friluftslivet har under året förbättrats genom att ett nytt vandringsstråk skyltats upp, det s k Järva Kilstråk, som löper genom grannkommunerna kring Igelbäcken och Järvafältet i stort. Natur- och rekreationsvärdena har också förstärkts avsevärt då två våtmarker/dammar anlagts i vardera änden av fältet; Skogvaktarkärret i öster och Hästa Groddamm i väster. Skogvaktarkärret har försetts med bryggor och ett vindskydd samt en helt ny gångförbindelse mellan Rinkeby och Kista/Ärvinge. Miljöförvaltningen har inventerat häckfågelfaunan kring de nya dammarna med positiva resultat; flera våtmarksfåglar som sedan länge varit försvunna från området har setts vid dammarna, bl a har tofsvipa häckat.

Betesdriften har utökats till stora delar av fältet i syfte att återskapa det öppna kulturhistoriska landskapet på ett miljövänligt sätt. Söder om Igelbäcken har ett nytt markområde förberetts för bete under nästkommande säsong. Korna, av raserna Highland Cattle och Fjällko, är mycket populära hos reservatets besökare. En ny lösdriftslada har tagits i bruk vid det ekologiska jordbruket Hästa Gård.

Miljöförvaltningen har under året gjort en inventering av gräsmarker, vilken omfattar en rad objekt i reservatet. På flera av platserna bör slåtter och bete ses över för att bättre gynna den skyddsvärda ängsfloran.

Enligt Naturhistoriska Riksmuseets provfiske har den sällsynta fisken grönling nu en starkare stam i Igelbäcken än tidigare. Åtgärder i Sundbybergs kommun för att ge bäcken ett slingrande lopp har gett mycket goda resultat, och liknande åtgärder på Stockholmssidan vore värdefullt för att kunna nå en god ekologisk status i vattendraget.

Tillsynskampanjen

Förvaltningen har kartlagt känsliga områden i reservatet med avseende på kultur-, natur- och rekreationsvärden, samlat uppgifter om vilka verksamhetsutövare som använder reservatet samt ringat in påverkan och problemområden. Förvaltaransvaret ligger främst på Exploateringskontoret medan Tom Meurling vid det ekologiska jordbruket Hästa Gård sköter större delen av kulturresevatet på kontorets uppdrag. Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta SDF sköter vissa aktivitetsytor invid bostadsområdena. De övriga enskilda verksamhetsutövarna sköter de ytor som de disponerar.

Till de största problemen i reservatet hör skadegörelse, lösa hundar som driver vilt och besvärar besökare samt otillåten fordonstrafik på fältet. Miljöförvaltningen har gjort en rad inspektioner i fält och haft fortlöpande kontakt med Exploateringskontoret och Hästa Gård, bl a angående gräsbrand vid Igelbäcken i april.

För att gynna fågellivet i reservatet har Dagcentret vid Hästa Gård tillverkat och satt upp ett stort antal fågelholkar på olika platser inom området. Miljöförvaltningen har bidragit med råd och kartor över lämpliga platser för holkarna.

En stor mängd skolor och förskolor utnyttjar området och ett utskick till dessa med information om reservatet och vad som gäller för t ex grillning har förberetts.

Övrig tillsynsrådgivning

I samband med gräsmarksinventeringen har förvaltningen ordnat en träff i fält med skötselansvariga och en botanist. Vid besöket framkom att detaljerade skötselplaner behöver framställas både för de viktigaste floralokalerna och för områdena omkring de nya dammarna. Ett gemensamt fältbesök har även ordnats med Explateringskontoret och Stadsmuseet för att koordinera skötsel av fornlämningar med övrig skötsel.

Efterlevnad av bestämmelser i Igelbäcksreservatet

Tyvärr är reservatet, som ligger nära socialt utsatta bostadsområden, föremål för en del skadegörelse. De nyanlagda dammarna med tillhörande bryggor och information har vandaliserats med klotter och man har slitit bort virke från dem och skräpat ner omgivningen. Eftersom fördämningarna av trä angripits i försök att tömma dammarna har man tvingats gjuta fast dem så vattenståndet inte längre kan regleras under året, vilket är negativt för dammarnas skötsel. Skadegörelsen har polisanmälts och klottret anmälts till Trafikkontorets enhet för klottersanering.

Exploateringskontoret har beviljats tillstånd från föreskrifterna för att anlägga en P-plats norr om Tensta samt en jordvall väster om Hästa gård. Miljöförvaltningen har besiktigt anläggningarna, som helt uppfyller villkoren i Stadsbyggnadsnämndens tillståndsbeslut. Ytterligare tillstånd som beviljats är Idrottsförvaltningens nya läktare vid Akalla bollplan samt Banverkets grävningar och provsprängningar för en ev. lokalisering av järnvägstunnel under fältet.

Grimsta naturreservat

Grimsta är ett sedan länge välanvänt friluftsområde som nyttjas flitigt av bl a orienterare och motionärer. Området har god tillgänglighet och drar till sig många besökare tack vare fina gångstråk och ridstigar, t ex promenadvägen utmed Mälarstranden. De två strandbaden vid Kanaan och Maltesholm är de största dragplåstren sommartid och lockar till sig många långväga badgäster. Kanoter och fritidsbåtar ses ofta längsmed stränderna. Skolor och förskolor från Vällingby, Hässelby, Råcksta, Ångby och Blackeberg använder området i sin verksamhet. Den natursköna och relativt orörda Hässelby holme, som kan nås med båt, ingår också i reservatet.

Bedömning av status i Grimsta

Statusen i Grimsta bedöms vara gynnsam med väl bibehållna naturvetenskapliga och sociala värden. Området fungerar bra för friluftsliv och naturundervisning. De två ansvariga stadsdelsförvaltningarna har bedrivit en ändamålsenlig skötsel och gjort insatser för att utveckla både natur- och rekreationsvärden. Ett exempel är Tyska Botten, där värdefulla grova ekar friställts. Dock har vissa planerade åtgärder, som att iordningställa rastplats på Hässelby holme, fått skjutas på framtiden pga bristande resurser. För att statusen ska fortsätta vara gynnsam både när det gäller tillgänglighet och trivsel för friluftslivet samt biologisk mångfald är det viktigt att nivån på skötsel och investeringar kan upprätthållas.

Idrottsförvaltningen har under året anlagt två mindre dammar för att gynna groddjuren; en öster om Råcksta träsk och en nere vid Mälarstranden nära Kvarnbäckens utlopp. Grodyngel har överförts till dammarna från närliggande platser och vuxna grodor samt snok har också observerats vid dammarna.

Tillsynskampanjen

Förvaltningen har kartlagt känsliga områden i reservatet med avseende på kultur-, natur- och rekreationsvärden. Med hjälp av stadsdelsförvaltningarna har uppgifter samlats om vilka verksamhetsutövare som använder reservatet. Exempel på problem som förekommer ofta i området är klotter, nedskräpning och otillåten fordonstrafik.

Speciell uppmärksamhet har ägnats åt Hässelby holme, som har höga naturvärden och är relativt orörd, men där det länge varit problem med personer som otillåtet uppfört anläggningar i ett strandområde. Holmen har besökts tillsammans med Hässelby-Vällingby SDF och entreprenör. Behov finns att iordningställa en rastplats vid den aktuella stranden för att välkomna besökare och undvika att den ianspråk tas av privatpersoner.

Utskick med information om reservatets värden och bestämmelser har förberetts till olika brukare, bl a skolor.

Övrig tillsynsrådgivning

Flera inspektioner i fält har gjorts i sällskap med förvaltarna, dvs Hässelby-Vällingby SDF i västra delen av reservatet och Bromma SDF i den östra. Både skötselansvariga och entreprenörer har deltagit och förvaltningen har gett stöd och råd inför naturvårdsinsatser. I Bromma-delen har bl a friställning av ytterligare grova ekar diskuterats och i Hässelby-Vällingbys del har en skuggande gran avverkats för att förbättra förutsättningarna för den hotade växten ryl.

Efterlevnad av bestämmelser i Grimsta

Ett tillståndsärende om uppförande av fitnessutrustning och anslagstavlor har remitterats till Miljöförvaltningen, som även följt upp tidigare tillståndsbeslut för området. Förvaltningen bedömer att de överlag efterlevts av verksamhetsutövarna. Tillstånd beviljades även för att anlägga ett antal groddammar samt utsättning av skrisvasar för att gynna fisket.

Flera av de nya installationer som gjorts i reservatets östra del av Bromma SDF har drabbats av klotter; grillplatser, infotavlor och parkbänkar. Miljöförvaltningen har kontaktat Trafikkontorets enhet för klottersanering för att snygga till platserna. Problem med klotter förekommer även i västra delen av reservatet.

Aktiviteter i Grimstareservatet

Flera guidningar för allmänheten har ordnats i reservatet, dels av stadsdelsförvaltningarna och dels av Naturskyddsföreningen på temat Linné.